

Stanje na trgu z žiti

Mag. Marjeta Bizjak

Direktorat za kmetijstvo

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ljubljana, 18. 10. 2018

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2017

- Skupna vrednost **kmetijske proizvodnje je znašala okoli 1,17 milijarde €** (6% manj kot v 2016)
- Bruto dodana vrednost v kmetijstvu znaša 415 mio €. (16% manj kot v letu 2016)
- Kmetijstvo* prispeva k **bruto domačemu proizvodu (BDP) 1 % (v 2016 1,2 %)**.
- Delež BDV* v skupni ustvarjeni dodani vrednosti je 2,1 %. (2016 pa 2, 2%)
- **Zaposlenih v kmetijstvu** je 79.967 PDM, delež v skupni zaposlenosti je **7,4 % (2016 7, 7%)**
- **Izvoz agroživilskih proizvodov** je 1.269 mio €; (11 % več kot v 2016).
- **Uvoz agroživilskih proizvodov** je 2.330 mio €; (6 % več kot v 2016).

* kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2017

- Število kmetijskih gospodarstev (KMG): nekaj manj kot **70 tisoč**, nadaljuje se trend zmanjševanja, od leta 2000 je 17 tisoč KMG manj
- Povprečna velikost kmetije:
 - **6,9 ha KZU**
 - **7,5 GVŽ**
- Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) je **480 tisoč ha**:
 - 57 % travnikov (276 tisoč ha)
 - 37 % njiv (177tisoč ha)
 - 6 % trajnih nasadov
- Starostna struktura ni najbolj ugodna, povprečna starost gospodarjev je 57 let, izobrazbena struktura se izboljšuje, 2016 je imelo 50% gospodarjev dokončano eno izmed stopenj kmetijskih izobrazb, medtem ko leta 2000 le 16%

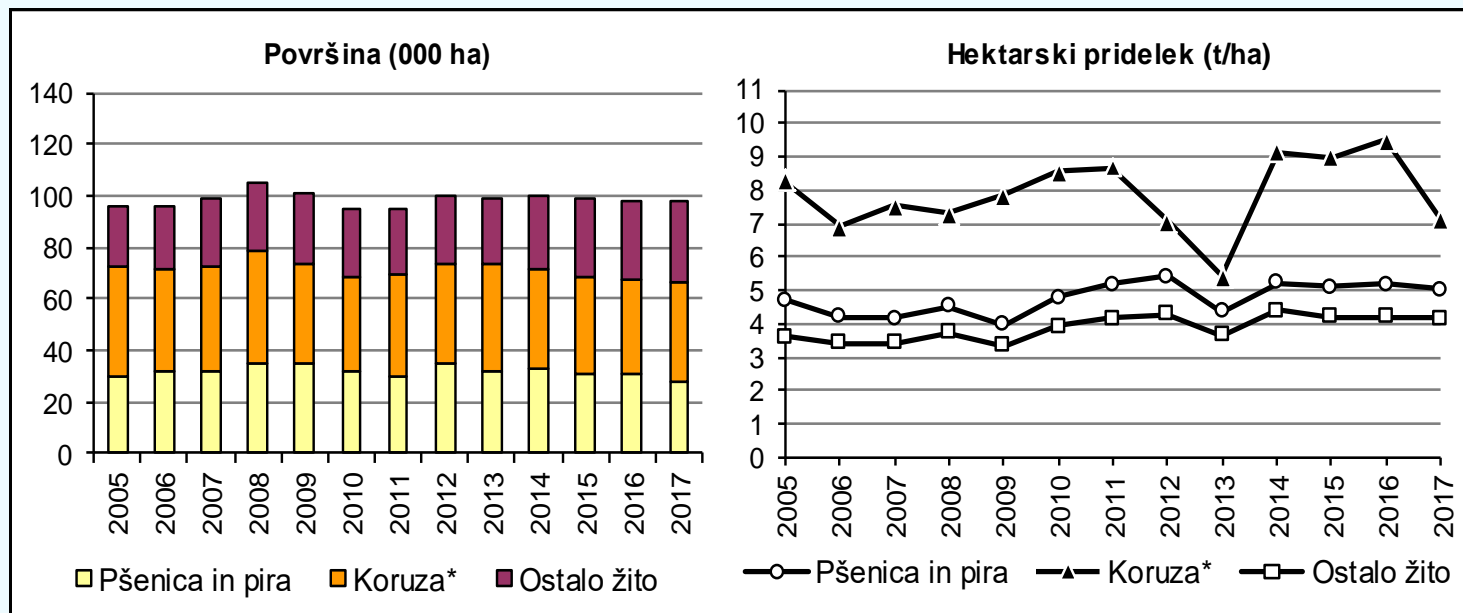

Bilanca porabe žita v Sloveniji

- V Sloveniji porabimo med **0,8 in 1 milijon ton žita letno**, kar je več od domače pridelave.
- V zadnjih petih letih se je okoli **61 % žita porabilo za krmo**, od tega je bilo 64 % koruze.
- **Dobro četrtno žita (29 %)** se je v enakem obdobju v povprečju porabilo za **prehrano**, od tega je bilo **84 % pšenice**.
- **Stopnja samooskrbe z žitom** je bila v letu 2017 **63 %**, kar je za 11 odstotnih točk manj kot leto prej.
- Stopnja **samooskrbe s pšenico** je bila v letu 2017 **46%**, z ječmenom 74 %, s koruzo pa 71 %.
- V Sloveniji smo v letu 2017 potrošili na prebivalca **povprečno 90 kg žit**, od tega

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žito skupaj	83,0	88,6	89,9	90,3	89,8	54,7	76,6	72,1	74,1	63,1
– pšenica	68,2	75,4	76,3	76,1	74,7	46,8	59,0	52,1	52,5	46,4
– koruza	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	57,9	91,0	86,9	92,0	71,4
– ječmen	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	62,0	72,2	73,4	74,2	74,3

Površine in hektarski pridelki žita v letih 2005-2017

Vir: SURS

- Skupna **površina žita** se je v obdobju **2005-2017** gibala med **95 - 106 tisoč ha**.
- V tem obdobju z žitom zasejanih med **54 - 58 % njiv**.
- 33 tisoč KMG ima žito, **povprečno na KMG je 3, 00 ha**.

Površina žita na njivah v letu 2017 in 2018

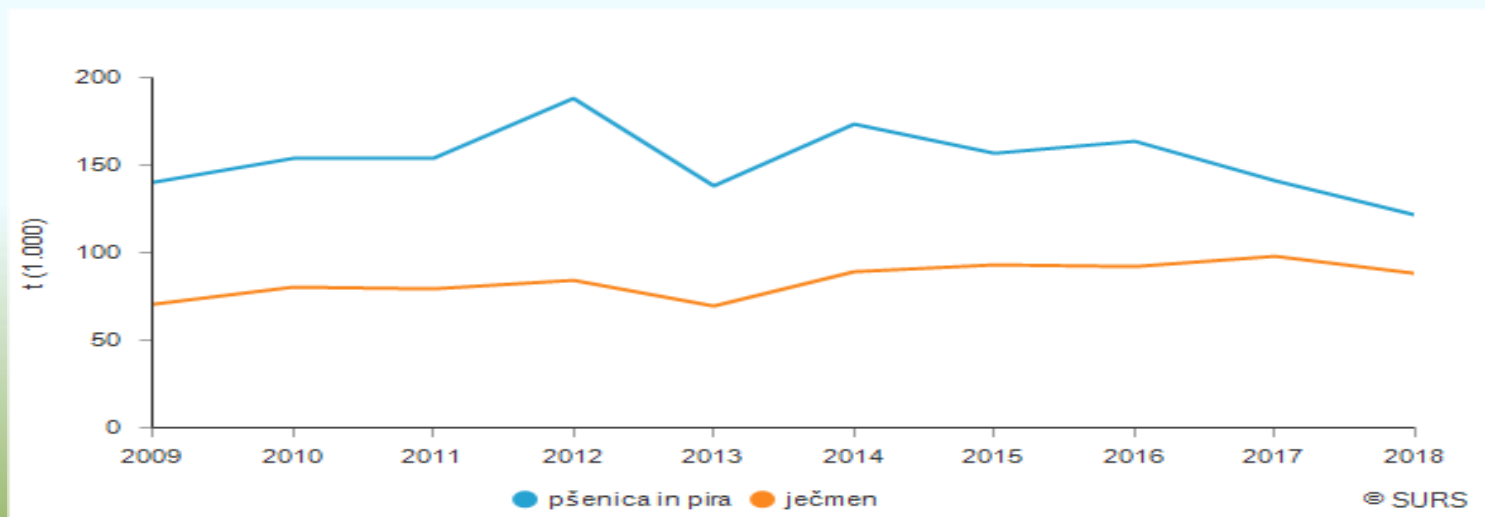
	1.6.2017	1.6.2018	<u>2018</u> <u>2017</u>
	ha		indeks
Žita za zrnje	95.193	95.514	100,3
od tega pšenica in pira	28.016	27.842	99,4
od tega ječmen	20.369	20.994	103,1
od tega tritikala	5.032	5.714	113,6
od tega koruza za zrnje	38.290	37.516	98,0

Vir: SURS

Skupna pridelava in pridelki žita v 2018

	2018	<u>2018</u> <u>2017</u>	2018
	t	indeks	t/ha
Pšenica in pira - skupaj	121.987	86,5	4,4
pšenica	120.820	86,6	4,4
pira	1.167	79,3	2,2
Rž	4.562	103,3	3,5
Ječmen	88.056	89,9	4,2
Oves	3.411	73,5	2,7
Tritikala	23.777	103,7	4,2

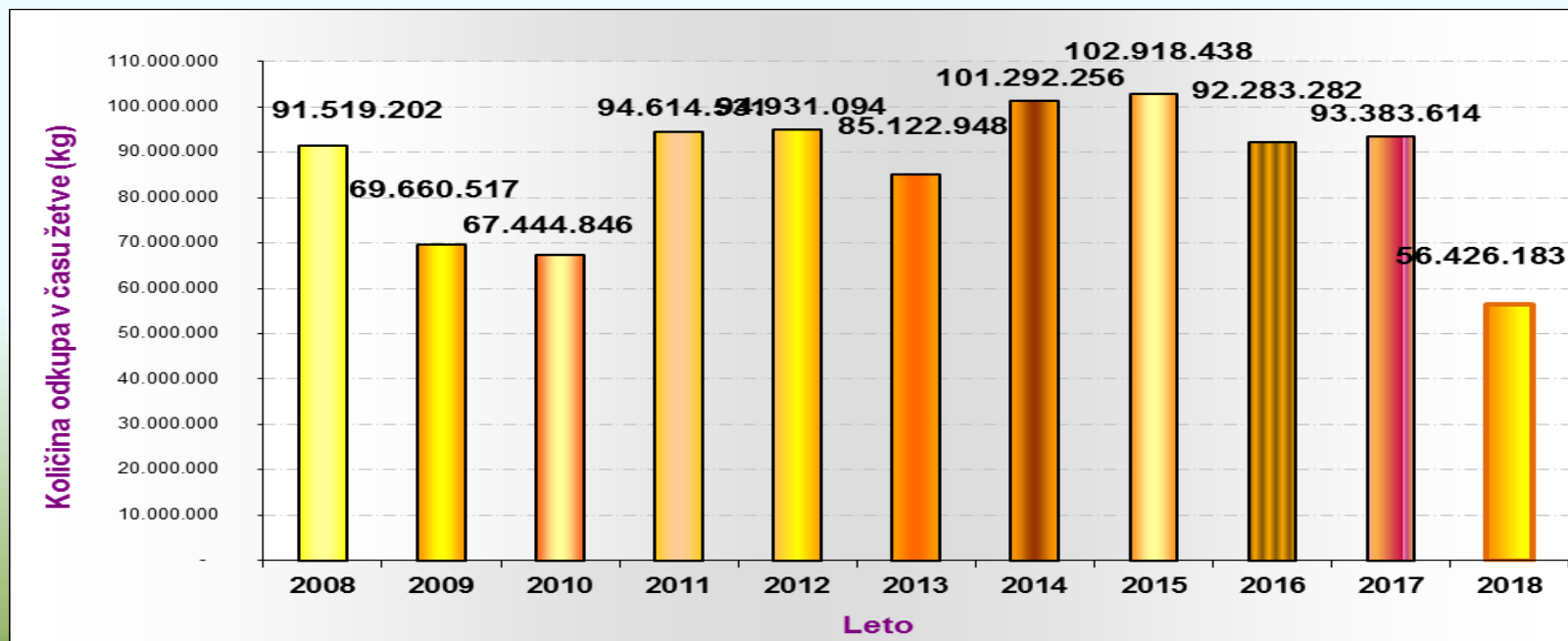

Odkup in odkupne cene pšenice

- Letošnja žetev in odkup pšenice je trajala od 27. do 34. Tedna. Skupna količina prevzete/odkupljene pšenice je bila 56.426.183 kg. 32.359 t je bilo krušne pšenice in 24.067 t krmne pšenice
- **Povprečna odkupna cena** za krušno pšenic je bila 161,4 EUR/t, za krmno pšenico pa je znašala 143,4 EUR/t.

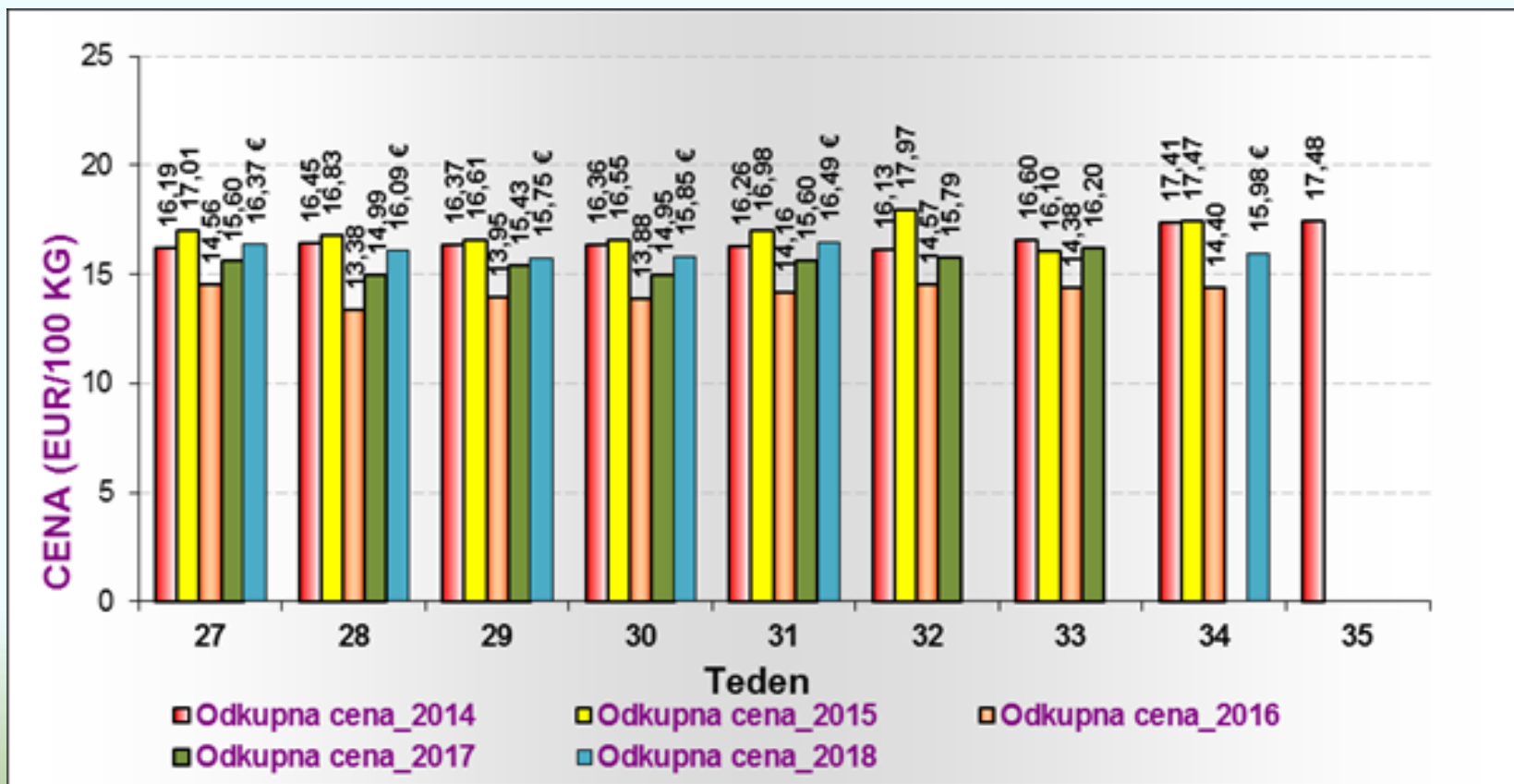
Odkupljena količina pšenice v času žetve; 2007-2018

Odkup in odkupne cene pšenice

Primerjava odkupne cene pšenice v času žetve 2014-2018 po tednih

Vir: AKTRP - TIS

Kvaliteta pšenice v letih 2007-2018

- Podatki se nanašajo na poročevalce, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili **več kot 1000 t** pšenice v času žetve in posredovali analize krušne pšenice.

LETO	VLAGA (%)	PRIMESI (%)	HEKTOLITRSKA MASA (kg/hl)	BELJAKOVINE (%)	PADNO ŠTEVILO	SEDIMENTACIJA
2008	13,65	3,02	76,79	12,94	282,83	
2009	13,02	3,55	75,34	12,75	219,04	
2010	12,64	3,78	79,38	13,14	293,74	
2011	12,81	2,88	80,71	12,53	293,47	
2012	11,69	3,32	79,62	12,83	334,19	
2013	12,35	2,87	80,54	13,58	340,57	
2014	12,94	2,75	78,75	12,75	326,18	38
2015	12,48	2,78	80,27	13,09	311,97	40
2016	13,04	2,88	79,67	12,99	350,51	46
2017	12,20	4,07	78,17	13,17	356,15	44
2018	13,07	2,92	76,98	13,89	309,08	51

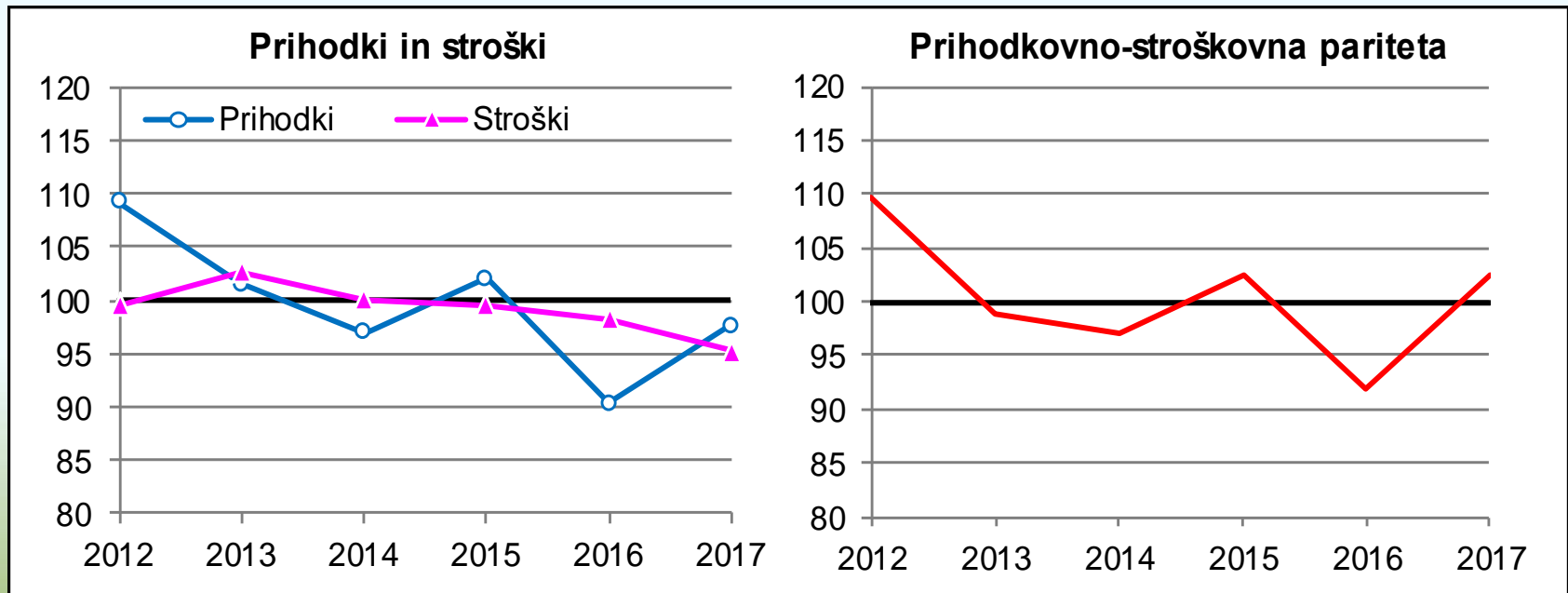
Vir: AKTRP - TIS

Ekonomičnost pridelave pšenice v 2017

- Nižji stroški pridelave (-3 %) in zvišanje odkupnih cen so ob količinsko in kakovostno dokaj povprečni letini vplivali na izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij pri pšenici in kljub nižjim odkupnim cenam tudi pri ječmenu. Ekonomičnost pridelave pšenice se je leta 2017 zaradi zvišanja odkupnih cen, kljub količinsko nekoliko slabši letini, izboljšala. Ocenjujemo, da so ekonomski rezultati v povprečju presegli raven zadnjega petletnega obdobja, ki so ga zaznamovala velika nihanja tako v obsegu pridelave kot v višini odkupnih cen.

Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2011-2015=100)

Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja 2013-2017

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žito skupaj z rižem, od tega:	150.194	149.113	199.177	189.099	252.235	370.735	385.278	343.262	346.602	411.880
– pšenica	54.011	51.913	61.173	62.152	87.251	144.036	142.415	145.836	166.754	171.410
– ječmen	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	19.719	33.604	26.429	22.142	31.411
– koruza	88.756	88.744	124.102	118.600	136.984	189.535	188.499	153.326	138.343	191.856
– riž	1.663	1.733	1.789	1.665	2.138	8.206	8.716	8.078	8.399	8.983

začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

- V letu 2018 je MKGP skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije organiziralo dva posveta
- Strokovnjaki, predstavniki semenarskih podjetij in pridelovalci so med drugim razpravljali o ocenah, da se na slovenskih poljih uporablja skoraj 2/3 necertificiranega semena
- V letu 2017 so se površine, namenjene semenski pridelavi žita, ponovno zmanjšale in sicer za skupaj cca. 15% glede na leto 2016

- Glede na zaključke prvega posveta je v slovenskem semenarstvu potrebno:
 - zagotoviti ustrezne pogoje in promocijo, da bo interes pridelovalcev za uporabo certificiranega semena večji
 - pripraviti celovitejšo ekološko rajonizacijo pridelave semena
 - zagotoviti podpore za vzdrževalce lokalnih sort in organizirano pridelavo semena
 - okrepiti znanje na področju semenarstva
- Na drugem posvetu, ki je bil namenjen promociji uporabe certificiranega semena Ugotovljeno je bilo, da bo potrebna nadaljnja razprava o:
 - kakovosti in označevanju certificiranega semena glede na EU zakonodajo in željah pridelovalcev
 - slabostih uporabe domačega pridelka za seme
 - uvozu in premeščanju semena iz ostalih članic EU, ki je slabe kakovosti in zadevni nadzor
 - konsistentnih dolgoročnih kmetijskih ukrepov na področju semenarstva

Scheme neposrednih plačil od 2018 dalje

- **Nacionalna ovojnica se znižuje: iz 136 mio EUR na 134,2 mio EUR v 2019**
- **Scheme:** osnovno plačilo 54,97 %, zelena komponenta 30%, za mlade kmete 1, 5%, za območje z naravnimi omejitvami 1, 58%
- **Proizvodno vezane podpore;** 13 % nacionalne ovojnice
 - Podpora za strna žita (5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za mleko v HGO (3,5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za klavno govedo (3 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za zelenjavo (1,5 % nacionalne ovojnice)
- Podatki o podpori za **strna žita:**
 - Za leto 2017: 126,26 evrov/ha, odobrenih 20.099 KMG in 53.860 ha strnih žit.
 - Za leto 2018: vlogo je oddalo 19.900 KMG, uveljavljali so skupaj 55.543,51 ha strnih žit. Predvidena višina pomoči za leto 2018 je 121 EUR/ha.

Podpora žitnemu sektorju iz naslova PRP 2014-2020

• Ključni ukrepi, ki so relevantni za žitni sektor:

- Prenos znanja
- Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila
- Naložbe v osnovna sredstva (naložbe na kmetijskih gospodarstvih, naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov)
- Ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev
- Kmetijsko okoljska podnebna plačila
- Ekološko kmetovanje
- Sodelovanje

Stanje 31.8.2018	EUR	DELEŽ
RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA	1.107.212.666	100,0%
ODOBRENA SREDSTVA	618.078.230	55,8%
IZPLAČANA SREDSTVA	388.788.216	35,1%

UKREP 4.2	EUR	DELEŽ
ODOBRENA SREDSTVA	22.909.563	100,0%
- od tega za POLJŠČINE ŽITA	192.671	0,8%
- od tega za ŽITA IN PROIZVODI MLINSKE INDUSTRIJE	1.700.646	7,4%
- od tega za PEKARSKI IZDELKI	486.008	2,1%
- od tega za TESTENINE	722.466	3,2%
SKUPAJ ŽITO	3.101.790	13,5%

	Vključene površine (neto) ha	Izplačana sredstva, EUR
UKREP KOPOP (SK 2017)		
POZ	63.611	10.646.254
VOD	37.058	9.234.378

Vir: MKGP

Ukrep 4.2 Naložbe, ki zadevajo predelavo, trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov

- Upravičenci - Fizične ali pravne osebe, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov
- Za upravičenca, ki je veliko podjetje, velja omejitev števila zaposlenih pod 750 ljudi ali letni prihodek podjetja, nižji od 200 milijonov evrov
- Delež podpore do 30 % priznane vrednosti naložbe, vendar pa ne smejo presegati 50 % (eko, okoljsko učinkovitosti, EIP in kolektivne naložbe)
- Najnižji znesek dodeljene pomoči znaša 5.000 evrov na vlogo
- Naložbe za izgradnjo in obnovo objektov, nakup opreme (tudi laboratorijska), ureditev skladiščnih kapacitet, tehnološke posodobitve živilskopredelovalnih obratov in opreme, nakup mobilnih prodajaln; in ureditev prodajnih prostorov, degustacijskih prostorov
- Upravičenec lahko v celotnem programskem obdobju 2014–2020 iz naslova tega ukrepa pridobi do vključno **1.500.000** evrov javne pomoči (kmetije in mikropodjetja) oz. do vključno **3.000.000** (mala podjetja) ali **5.000.000** evrov javne pomoči (srednja in velika podjetja)

2,2 mio

Ukrep 9 Organizacije in skupine proizvajalcev

- Ukrep je namenjen **ustanavljanju in delovanju organizacij in skupin proizvajalcev**, kjer člani organizacije oziroma skupine, t.i. primarni proizvajalci, skupaj iščejo **tehnološke, trženjske in druge rešitve z namenom izboljšanja pogajalskega izhodišča ter posledično izboljšanja dohodkovnega položaja kmetov v agro-živilski in lesno-predelovalni verigi.**
- Znotraj ukrepa se lahko ustanovi tudi skupina proizvajalcev za „**krušno pšenico**“
- Najvišji znesek podpore lahko **znaša za organizacije proizvajalcev 50.000 evrov letno in 25.000 evrov letno za skupine proizvajalcev.** Upravičenec je dolžan **pravilno izvajati svoj poslovni načrt.** Ob zadnjem izplačilu sredstev se preveri izpolnjevanje ciljev, ki si jih je upravičenec zadal v vlogi.
- Nepovratna finančna pomoč se dodeli v obliki pavšalnega zneska, ki **se izplača v letnih obrokih za prvih 5 let** od priznanja skupine ali organizacije proizvajalcev na podlagi njenega poslovnega načrta.
- Pavšalna pomoč se izračuna na podlagi letne tržne proizvodnje skupine

Ukrep 16 SODELOVANJE

20 mio

Podpira se različne oblike sodelovanja. Pri projektih EIP so potrebni vsaj trije partnerji (s predlagano spremembo uredbe, ki bo predvidoma sprejeta v novembru 2018, bosta potrebna pri projektih EIP samo **DVA partnerja**).

Tematike projektov EIP, (ki se nanašajo na pridelavo žita) za podukrep Razvoj novih proizvodnih procesov in tehnologij:

1. Razvoj tehnologij pridelave in predelave z beljakovinami bogatih rastlin;
2. Razvoj in širitev digitalizacije na kmetijskem gospodarstvu in organizaciji pridelave;
3. Modeli lokalne oskrbe;
4. Analitični sistemi v podporo svetovanju na kmetijah.

Tematike projektov EIP za podukrep Okolje in podnebne spremembe:

1. Trajnostna raba tal kmetijskih zemljišč z zagotavljanjem rodovitnosti in preprečevanje erozije ter degradacije tal;
2. Trajnostno varstvo rastlin;
3. Blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe na kmetijskem gospodarstvu;
4. Kmetijstvo kot podpora naravovarstva oziroma ohranjanje biotske raznovrstnosti preko ustreznega načina kmetovanja;
5. Okoljsko učinkovita kmetijska pridelava na vodovarstvenih območjih;
6. Učinkovita raba energije in OVE v kmetijski pridelavi in predelavi;
7. Krožno gospodarstvo – sklenjen snovni krogotok na kmetijskem gospodarstvu;
8. Zmanjševanje obremenitev iz kmetijstva na površinske in podzemne vode;
9. Učinkovita in trajnostna raba vode na kmetijskem gospodarstvu.

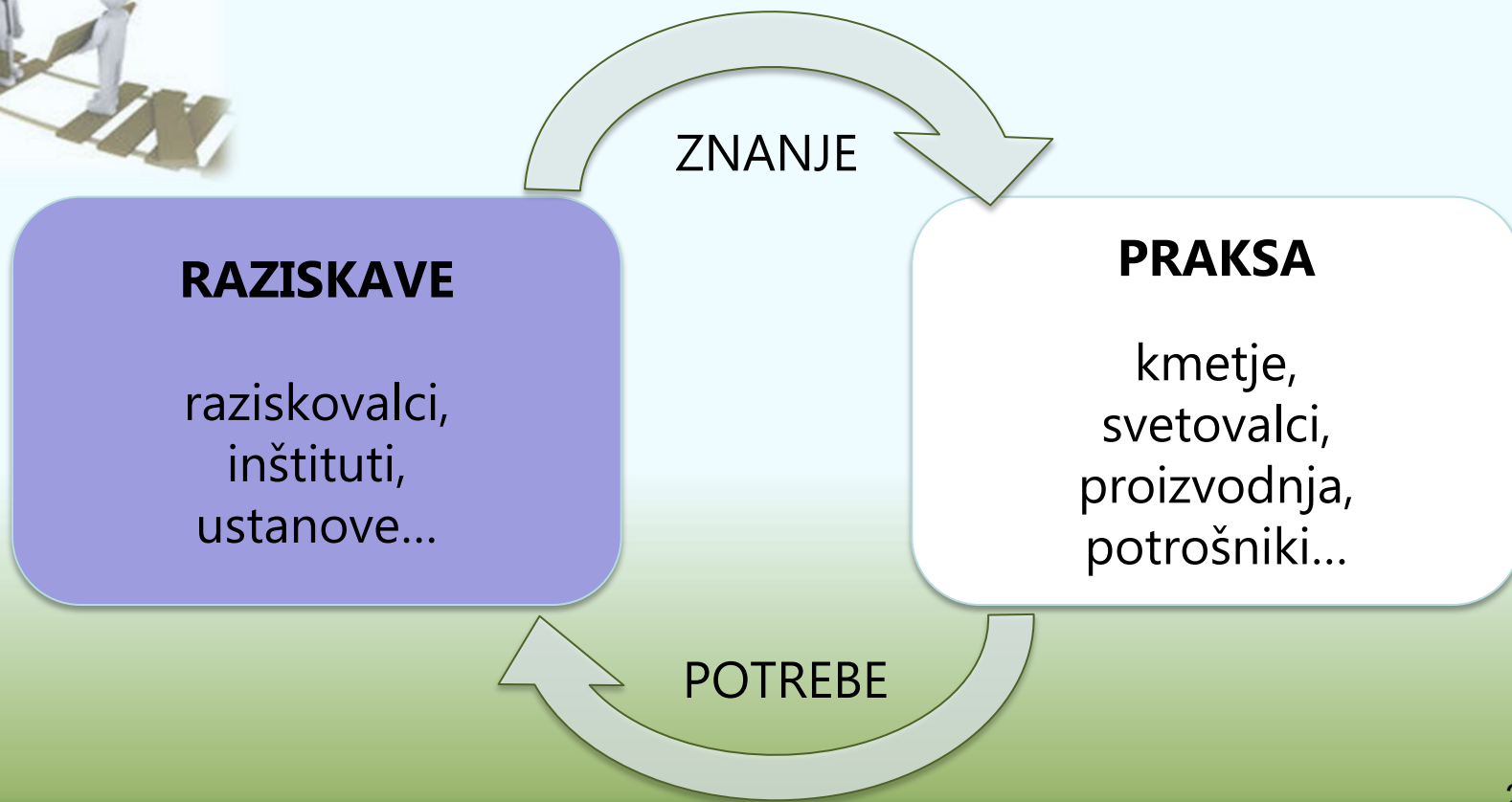
Evropsko inovativno partnerstvo (EIP) je nov koncept EU politike za spodbujanje inovativnosti in je del strategije o rasti in razvoju EU za prihodnje desetletje.

Ukrep 16 SODELOVANJE

Popravek uredbe bo sprejet novembra!!

V decembru bodo objavljeni javni razpisi!!

Žitna veriga

- V letu 2010 je bil med pridelovalci in predelovalci pšenice sklenjen dogovor o „**Žitni verigi**“
- Potrebno zagotoviti delovanje žitne verige skozi celo leto in ne samo pred odkupom pšenice
- Veliko je bilo narejenega, z delom pa je potrebno nadaljevati

Hvala za pozornost!